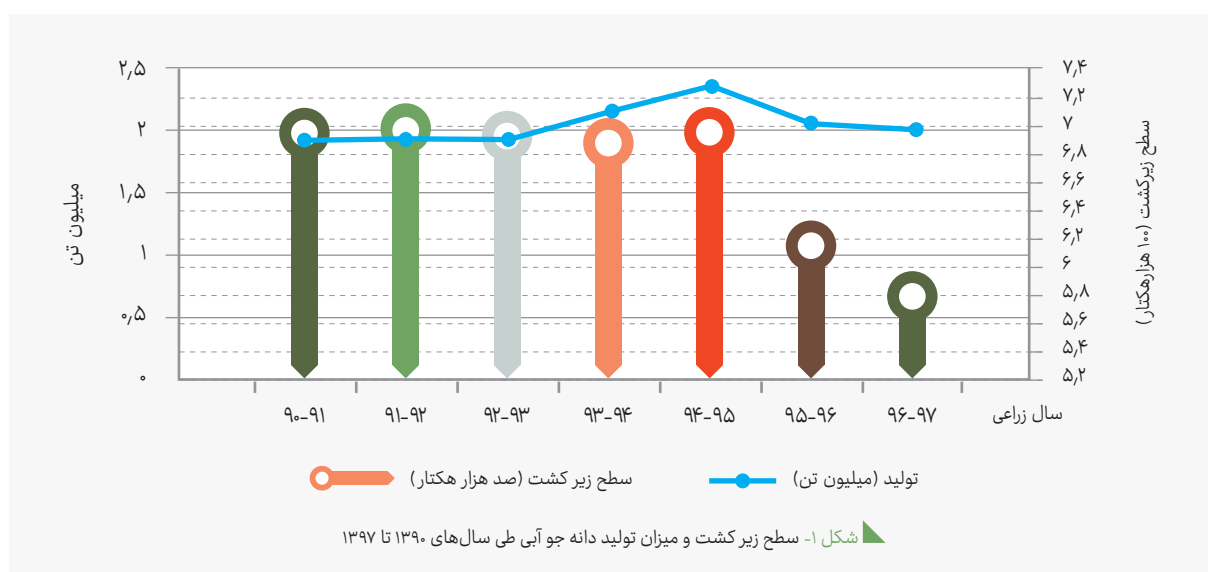

ارتقاء بهره‌وری مصرف آب در محصول جو با کشت رقم متحمل به خشکی گوه‌ران

▲ موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر^۱، مراکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان‌های تهران^۲، خراسان جنوبی^۳، اصفهان^۴، خراسان رضوی^۵ و یزد^۶

بیان مسئله

کشور ایران با میانگین نزولات آسمانی حدود ۲۵۰ میلیمتر در سال در زمره مناطق خشک و نیمه خشک قرار دارد. با توجه به مشکلات کم

۱. حمید رضا نیکخواه، ۲. منوچهر طاهری، ۳. حمید تجلی، ۴. مهرداد محلوچی، ۵. محمد شریف الحسینی، رضا افنوم و ۶. سید علی طباطبائی

آبی و رقابت محصولات بهاره با غلات برای آبیاری آخر فصل، در مناطق معتدل و معتدل سرد کشور، تولید ژنوتیپ های زودرس و متحمل به خشکی آخر فصل برای جو که عملکرد بالایی نیز داشته باشد، ضروری به نظر می رسد. از آنجا که گیاه زراعی جو دارای ژنوتیپ های مختلف بوده و تحمل آنها در برابر تنش آبی متفاوت است، لازم است برای استفاده بهتر از آب موجود، در هر منطقه ارقامی که با حداقل آبیاری، عملکرد بالاتری داشته و دارای سازگاری بهتری هستند، تعیین شود.

معرفی دستاورد

با اجرای یک برنامه اصلاحی ۱۲ ساله، رقم گوهراان ایجاد و معرفی شد. میانگین عملکرد این رقم در مزارع کشاورزان استان های اصفهان، تهران، خراسان رضوی، کرمانشاه و یزد در شرایط بدون تنش و تنش خشکی آخر فصل مورد ارزیابی و مقایسه قرار گرفت. در شرایط بدون تنش و در شرایط تنش خشکی آخر فصل، میانگین عملکرد دانه رقم گوهراان به ترتیب برابر ۶/۲۷ تن و ۴/۷۲ تن در هکتار بود که به ترتیب ۱۹ درصد (۱۰۰۰ کیلوگرم) و ۱۷ درصد (۷۰۰ کیلوگرم) نسبت به رقم ریحان با ۵/۲۴ و ۴/۰۴ تن در هکتار، برتری عملکرد داشت. همچنین رقم گوهراان بالاترین مقدار بهره‌وری مصرف آب را نسبت به ارقام مورد بررسی نشان داده و به ازاء یک متر مکعب آب، ۱/۰۸ کیلوگرم دانه از این رقم در مقابل ۰/۹۶۶ کیلوگرم از رقم نصرت تولید می شود.

فرایند تجاری سازی

رقم جدید گوهراان در حال حاضر در طبقه بذری کشور قرار داشته و در سال زراعی آتی مقادیر قابل توجهی از بذر آن در طبقه گواهی شده تامین و در اختیار زارعین قرار می گیرد. امتیاز تولید و تکثیر طبقات مختلف بذری این رقم در سال ۱۳۹۷ به دو شرکت خصوصی (اتحادیه شرکت های تعاونی روستایی شهرستان سمنان و شرکت تعاونی تولیدکنندگان بذر استان تهران) واگذار شد. به موازات تکثیر این رقم، مزارع الگویی در استان های هدف ایجاد شد که پایش این مزارع حاکی از اقبال خوب کشاورزان از ویژگی های رقم گوهراان بوده است. انتظار می رود که توسعه آن با سرعت بیشتری در اقلیم معتدل کشور پیش رود.

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

